

Posudek oponenta bakalářské práce

zpracované studentkou III. ročníku bakalářského studia
na FHS UK

Autorka práce: Tereza Gajdušková

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Filip Poštulka

Název práce: SÉMOTICKÁ ANALÝZA NOVINOVÝCH TITULKŮ

akademický rok: 2007/2008

Hodnocení výběru tématu

Téma, které si autorka vybrala, je aktuální a přitažlivé, jisté nebezpečí se však skrývá v jeho podbízivosti. Předkládaná práce se totiž zabývá sémiotickou analýzou novinových titulků, které se týkají nové - a rozpory obestřené - stavby Národní knihovny na Letné. Naléhavost tohoto tématu zřejmě ještě zdůrazní mediální i politická polemika, která bude definitivnímu rozhodnutí o stavbě Národní knihovny předcházet.

Autorka se při zpracování analýzy neomezila pouze na průzkum samotných titulků a jejich formy, ale také zjišťovala jejich vztah k následujícímu textu a porovnávala i vyznění titulků, které reagují na stejnou událost. Do širších souvislostí pomáhá analýzu zařadit i zkoumání, které se zabývá vlivem novináře na titulek a rolí slovosledu v titulku.

Hodnocení formální stránky práce

Jako oponent práce mohu napsat, že uspořádání jednotlivých částí textu je přehledné a logické. Bakalářská práce je po uvedení do problematiky formálně rozčleněna do šesti základních výkladových částí, které jsou dále vnitřně systematicky členěny, a shrnujícího závěru. Šestý bod, kterým je vlastní zkoumání autorky, je dále vnitřně strukturován na čtyři části.

Přítomnost všech výkladových kapitol je účelná a v souboru tvoří relativně vyvážený celek.

Rovněž nakládání s poznámkovým aparátem odpovídá požadavkům, které jsou na bakalářskou práci kladeny. Poměrně bohatý je i seznam pramenů (včetně relevantních zdrojů, které se soustředí přímo na problematiku sémiotiky, základů žurnalistické práce, jazykovědy apod.), z nichž autorka vcelku korektně cituje. Na druhou stranu bych autorce doporučil, aby se vyvarovala relativizujících tvrzení, jako je: „Titulek nějak informuje o následujícím textu a čtenář se pak na jeho základě rozhodne...“ (str. 7). V odborné práci by se takové obraty vyskytovat neměly. Jazyková úroveň textu je ovšem slušná.

Hodnocení obsahové stránky práce

Po nezbytném úvodu, který představuje teoretický vstup do dané problematiky a v němž autorka vymezuje cíle své práce, je pozornost v kapitole Noviny věnována nejprve charakteristice základních pojmů, jako jsou například obsah novin, žánr, zpravodajství, titulky... Tato část je víceméně popisná a vychází z rešerší v odborné literatuře. Následující tři kapitoly - Sémiotika, Účinnost a Znak - představují teoretickou a metodologickou přípravu pro následující analýzu. Zde autorka prokázala schopnost syntetizovat informace z více zdrojů a uvést je do vztahu s předmětem zkoumání. Dokazují to například dvě následující citace: 1. „...titulky často obsahují slova, která na první pohled nemají s knihovnou nic společného. Především jde o

slova chobotnice, blob či chrchel. Pokud čtenář nemá o dění kolem Národní knihovny žádné informace, asi by stěží pod těmito slovy hledal označení pro nový návrh stavby Národní knihovny." (str. 22)
2. „Mnohoznačnost může vzniknout tak, že se od původního základního významu časem oddělí významy původní nebo nové. Z kontextu následně poznáme, o který význam se jedná. V našem případě se setkáme s mnohoznačností právě u výrazů, které se dávají Národní knihovně podle návrhu Kaplického. Například výraz chobotnice neoznačuje pouze druh mořského zvířete, ale také se tak začalo říkat právě Kaplického knihovně." (str. 25).

Samotná analýza titulků pak má čtyři části. V té první, jíž je analýza názvů, zkoumá autorka označení, která se dávají nové Národní knihovně podle návrhu architekta Jana Kaplického. Druhá část výzkumu se zabývá rozbořením celého titulku – autorka zde zmiňuje zásadní prvky, které se v titulku objevují a hrají v něm důležitou roli – jsou to především titulky ve formě tázací věty, vliv autora na vyznění titulku, přímá řeč v titulcích a jejich slovosled. Třetí částí šetření je analýzou významu titulku vzhledem k následujícímu textu. Zde autorka hodnotí především to, zda má titulek vždy stejný význam jako následující text či nedochází-li k nějakým rozdílům v chápání smyslu. Závěrečná část výzkumu zjišťuje, jak se liší titulky, které reagují na stejnou událost.

V závěru autorka uvedené poznatky shrnuje srozumitelnou formou: „Slova tak získala nový význam, který musí čtenář odhalit. Jejich význam může být vysvětlen přímo v textu nebo vyplynout z kontextu," (str. 52) nebo „Titulek představuje důležitou část článku, proto by měla být jeho tvorbě věnována velká pozornost. Z uvedené analýzy však vidíme, že se přesto často setkáme s titulky, kterým čtenář nerozumí, s takovými, u kterých je smysl chápán jinak, než autor zamýšlel, a s dalšími případy, které způsobují špatné dekódování titulku čtenářem. Autoři se snaží titulkem čtenáře upoutat, ale tím se mnohdy odcházejí od samotného tématu, aby ho udělali zajímavým." (str. 53)

Po obsahové stránce práci nelze vytknout větší nedostatky, drobné slabiny však má. Například v kapitole o novinách vychází pouze z citací, které žurnalistiku jasně segmentují. V současné novinářině se však ustálené kategorie stírají – takzvané seriózní tituly se bulvarizují, do zpravodajství pronikají i komentářové prvky, svoji roli v tom také hraje konkurence internetu, jež ovlivňuje řazení témat. A to autorka ve svém líčení nepostihuje. Rovněž teoretické kapitoly ze začátku jsou obsahově poněkud nadbytečné.

Shrnující hodnocení práce

Práci považuji za zajímavý vhléd do problematiky sémiotické analýzy novinových titulků. Výsledkem snažení autorky je tak text, který vyhovuje kritériím, jež jsou na tento druh kvalifikační práce kladena. Po celkovém zhodnocení doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě a v případě obhajoby navrhuji její hodnocení stupněm „výborně“ při počtu kreditů: 44.

V Praze dne 10. 3. 08

Mgr. Filip Poštulka
Oponent bakalářské práce